

НАРЕДБА № 60 от 13.02.2012 г. за придобиване на квалификация по професията „Балетист“

Обн. - ДВ, бр. 22 от 16.03.2012 г., в сила от 16.03.2012 г.

Издадена от министъра на образованието, младежта и науката

Раздел I

Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиването на квалификация по професията 212040 „Балетист“ от област на образование „Изкуства“ и професионално направление 212 „Музикални и сценични изкуства“ съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията 212040 „Балетист“ съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация за специалността 2120401 „Класически танц“.

Чл. 3. Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват учебен план и учебни програми за обучението по специалността по чл. 2.

Раздел II

Съдържание на Държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определят професионалните компетенции в края на обучението по професията, които гарантират на обучаемия възможност за упражняване на професията 212040 „Балетист“.

(2) Държавното образователно изискване за придобиването на квалификация по професията „Балетист“ определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);

2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото минимално образователно равнище, описанието на професията, целите на обучението, резултатите от ученето, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

Преходни и заключителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми за обучение по професията, действащи към влизане в сила на тази наредба, се прилагат до разработване и утвърждаване на учебните планове по чл. 3.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

Министър: Сергей Игнатов

Приложение към чл. 2
Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация
по професията „Балетист“

Професионално направление:		
212	Музикални и сценични изкуства	
Наименование на професията:		
212040	Балетист	
Специалност:		Степен на професионална квалификация:
2120401	Класически танц	Трета

1. Входни характеристики

1.1. Изисквания за минимално входящо образователно равнище за ученици и за лица, навършили 16 години. За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Балетист“ от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 ЗПОО (утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД-09-413 от 12.05.2003 г., изм. и доп. със Заповед № РД-09-04 от 8.01.2004 г., Заповед № РД-09-34 от 22.01.2004 г., Заповед № РД-09-255 от 9.04.2004 г., Заповед № РД-09-274 от 18.02.2005 г., Заповед № РД-09-1690 от 29.09.2006 г., Заповед № РД-09-828 от 29.06.2007 г., Заповед № РД-09-1891 от 30.11.2007 г., Заповед № РД-09-298 от 19.02.2009 г., Заповед № РД-09-1803 от 29.10.2009 г., Заповед № РД-09-621 от 18.05.2010 г., Заповед РД-09-748 от 13.06.2011 г. и Заповед № РД-09-1805 от 9.12.2011 г.) входящото минимално образователно равнище за ученици е завършен седми клас или завършено основно образование или завършен клас от средното образование (за училищата по изкуствата).

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията „Балетист“ входящото минимално образователно равнище за лица, навършили 16 години, е завършено основно образование.

1.2. Изисквания за входящо квалификационно равнище или професионален опит

За обучение по професията „Балетист“ с придобиване на трета степен на професионална квалификация не се изисква обучаваните да притежават предишна професионална квалификация. Тъй като обучението за балетни артисти започва в детска възраст или най-късно при постъпването в училище за специализирана подготовка от V клас, е необходимо за обучение по професията „Балетист“ с придобиване на трета степен на професионална квалификация при организиране на професионално обучение в съответствие със ЗПОО да се признаят усвоените вече компетенции и резултати от ученето и да се организира надграждащо обучение.

2. Описание на професията

2.1. Трудови дейности, отговорности, личностни качества, особености на условията на труд, оборудване и инструменти, изисквания за упражняване на професията, определени в законови и подзаконови актове (здравословно състояние, правоспособност и др.)

Балетистите танцуват в спектакли, програми, конкурси и др., като развиват непрекъснато танцовите си умения, поддържат се в кондиция, необходима за танца, подготвят участието си в различни видове сценични изяви.

Балетистите могат да танцуват в цялостни балетни спектакли, отделни балетни номера или в смесени концерти, в конкурсни програми; да правят демонстрации при организиране на семинари или обучение по класически екзерсис и класически танц, характерен танц, дует, модерни техники и джаз.

Балетистите работят както в професионални балетни колективи или в частни балетни формации, така и самостоятелно.

Балетистът съдейства на хореографи, балетни педагози-репетитори, сценографи, гримьори, фотографи, специалисти по сценичните костюми и други при подготовката на сценичната изява или участието си в телевизионно предаване, филм и др., като дискутира с тях възможностите и представя собственото си мнение.

Балетистът се подготвя за всяка роля с педагог-репетитор, като заучава движенията в тяхната последователност, репетира ги, хармонизира движенията с музиката, повтаря отделните движения и части от танца до постигане на лекота и хармония. Информира се за особеностите на епохата и мястото, в които се развива пресъздаваното действие, за да може да пресъздаде образа. Поддържа и развива физическата си форма, като спазва подходящ режим на подготовка, хранене и почивка.

Балетистът участва в репетиции на отделни фрагменти или на цялото представление заедно с останалите танцьори, хореографа и репетитора.

Балетистът проучва възможностите и участва в танцови класове, семинари и др., за да поддържа високо ниво на танцовите умения и физическите си възможности. Посещава постановки, концерти, наблюдава представянето на други танцьори, старее се да е запознат с новите тенденции, за да направи оценка на собственото си представяне и да прецени насоките за бъдещото си развитие.

Балетистът трябва да притежава определени физически данни и умения, за да може да танцува класически танц: скок, въртливост, силно стъпало, устойчиви колена, еластична мускулатура, гъвкаво тяло и др. Трябва да умее да импровизира, да проявява артистичност и усет към музика и ритъм, да оказва въздействие с движението си и цялостното си излъчване върху аудиторията. Да има пространствена ориентация, добра визуална памет, да умее да се приспособява към различна среда (в съответствие с епохата, в която се развива действието), да може да се справя с критична или неочаквана ситуация по време на сценична изява. Умението за работа в екип е решаващо при подготвяне на спектакъл. Балетистът трябва да има добра физическа и психическа издръжливост, защото се налага в процеса на работа дадено движение, фрагменти или части от танц да бъдат повтаряни многократно.

Балетистът трябва да демонстрира самоувереност, когато представя своите възможности, идеи и концепции пред продуценти, работодатели, хореографи.

В своята работа балетистът използва различни видове техника, аксесоари и сценичен реквизит: станки; пиано; аудиоплейър; видеоапаратура, игрално облекло или костюм и др.

Балетистът танцува както в зала (на сцена, на концертен подиум, в телевизионно студио), така и на открито. През по-голямата част от времето си той репетира или се упражнява в балетно студио.

Балетистът носи отговорност както за собственото си изпълнение, за представянето на отделните фрагменти и на целия спектакъл, така и за поддържане на собствените си физическа форма и здраве. Носи отговорност и за цялостното възприятие на танцовата сцена, действие, спектакъл.

Дейностите по поддържане на физическата форма и танцовите умения са ежедневни (вкл. почивни и празнични дни), а сценичните изяви се осъществяват както през деня, така и късно вечер.

2.2. Възможности за продължаване на професионалното обучение

Придобилият трета степен на квалификация по професията „Балетист“ може да повишава квалификацията си, като участва в семинари, курсове за повишаване на квалификацията, майсторски класове и др.

Балетистът може да се обучава по друга професия от професионалното направление „Музикални и сценични изкуства“, като обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления, и отрасловата задължителна професионална подготовка по професионално направление „Музикални и сценични изкуства“ се зачита.

2.3. Възможности за професионална реализация съгласно Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД - 2011), утвърдена със Заповед № РД-01-931 от 27.12.2010 г. на министъра на труда и социалната политика, изм. и доп. със заповеди № РД-01-204 от 28.02.2011 г., № РД-01-426 от 30.05.2011 г., № РД-01-529 от 30.06.2011 г., № РД-01-533 от 30.06.2011 г. и № РД-01-952 от 29.12.2011 г.

Лицата, придобили трета степен на професионална квалификация по професията „Балетист“, могат да заемат следните длъжности от НКПД - 2011: 2653-3007 Балерина/Балетист; 2653-3008 Примабалерина/Премиер-балетист, както и други подобни, допълнени при актуализиране на НКПД.

3. Цели на обучението

3.1. Цели на обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава, спазва и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;

- умее да формулира проблеми, задава въпроси, прави отчет за извършената работа, установява и поддържа делови отношения;

- познава стопанското устройство на страната, разбира съществуващите икономически отношения, процеси и явления и прави изводи за факторите, които ги поражда;

- познава трудовото законодателство, определящо неговия статут, права и задължения;

- работи в екип, като участва активно при разпределение на задачите, съдейства на членовете на екипа при изпълнението им и търси помощ от тях, носи отговорност;

- осъществява ефективни работни взаимоотношения с колегите си;

- съзнава необходимостта и се старее да повишава квалификацията си с цел осигуряване на бъдещи ангажименти;

- умее да намира информация в интернет с помощта на компютър;

- осъществява комуникация и ползва на чужд език информация, свързана с балета;

- спазва професионалната етика и има етично поведение.

3.2. Цели на обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление „Музикални и сценични изкуства“

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- познава характеристиките и разпознава основни епохи и стилове в музикалното, танцовото, изобразителното изкуство;

- притежава общи музикални, актьорски и танцови знания;

- притежава подготовка по актьорско майсторство;

- притежава основни знания за сцена, сценично осветление, реквизит, костюм, грим;

- умее да работи в екип с колеги в изграждането на обща визия за спектакъла.

3.3. Цели на обучението по специфичната за професията „Балетист“ задължителна професионална подготовка

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- изпълнява различни танцови стилове;

- изпълнява солови или ансамблови партии и фрагменти;

- пресъздава на сцената роли, съобразени със законите на музикалната и балетната драматургия;

- пресъздава на сцената специфични драматургични роли, съобразени със законите на сценичното пространство;

- пресъздава образи, съобразени с историческото и географското местоположение на изобразяваните събития;
 - танцува с реквизит;
 - разчита по видео- или хореографски сложен танцов материал;
 - поставя или пренася на сцена танц, фрагмент или сценично действие;
 - владее изпълнението на поне един музикален инструмент.
4. Резултати от ученето

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
<i>Общи за професията „Балетист“</i>	
1. Спазва правилата за здравословни и безопасни условия на труд	<p>1.1. Знае и прилага правилата за здравословни и безопасни условия на труд;</p> <p>1.2. Познава видовете сценична техника и оборудване и спазва правилата при работа с тях;</p> <p>1.3. Познава анатомията на човешкото тяло и промените, които ежедневните упражнения (танци) оказват върху него;</p> <p>1.4. Спазва определен режим за изпълнение на танц (физическа подготовка) и почивки;</p> <p>1.5. Знае и прилага правилата за пожарна и аварийна безопасност;</p> <p>1.6. Взема адекватно решение в ситуация на инцидент по време на репетиция или представление;</p> <p>1.7. Спазва изискванията за опазване на околната среда;</p> <p>1.8. Оказва долекарска помощ.</p>
2. Спазва изискванията на трудовото законодателство и отстоява правата си като участник в трудовия процес	<p>2.1. Изброява видовете културни институции (частни, държавни и общински) и техният статут;</p> <p>2.2. Описва документите, свързани с трудовото законодателство – трудов договор, допълнително споразумение и др.;</p> <p>2.3. Намира в Кодекса на труда информация, свързана с работното време, почивките, отпуските, формите на заплащане и други права и задължения на работещите;</p> <p>2.4. Съставя документи, свързани с постъпване и напускане на работа, ползване на отпуски, писма, становища, предложения и др.;</p> <p>2.5. Посочва задълженията на балетиста, хореографа, корепетитора, сценографа и др. и изискванията за заемане на съответната длъжност в културен институт.</p>
3. Танцува на сцена	<p>3.1. Изпълнява разучените движения;</p> <p>3.2. Танцува с партньор/партньори;</p> <p>3.3. Координира действията си с тези на останалите танцьори;</p> <p>3.4. Танцува с тифли, скарпини, ботуши;</p> <p>3.5. Танцува на палци (за жени).</p>
4. Постига синтез между музика и движение в танца си	<p>4.1. Танцува в съответствие със: музикалния размер, ритъм, мелодия, темпо;</p> <p>4.2. Танцува в съответствие с изискванията на хореографа.</p>

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
5. Пресъздава определени образи	5.1. Подчинява развитието на образите на драматургичните закони: експозиция, завръзка, кулминация, развързка; 5.2. Пресъздава мотивация в постъпките на изобразяваните герои.
6. Съобразява се с исторически и географски особености, в които се развива пресъздаваното действие	6.1. Сравнява особеностите на различни епохи (облекло, грим, нрави); 6.2. Пресъздава епохата чрез: танц, костюм, грим, поведение на изпълняваните персонажи; 6.3. Съобразява се с изискванията на хореографа; 6.4. Търси информация, свързана с постановката.
<i>Специфични за специалност 2120401 „Класически танц“</i>	
7. Изпълнява балетен екзерсис: на станка; среда; скокове; диагонали; комбинации на палци	7.1. Отличава различни движения на станка, на среда, в скокове и обяснява изискванията за тяхното правилно изпълнение; 7.2. Изпълнява различните движения на станка, на среда, в скокове (алегро); 7.3. Изпълнява скокове, въртения, поддръжки; 7.4. Изпълнява и усъвършенства пируетна техника; 7.5. Изпълнява комбинации на палци (за жени); 7.6. Танцува с партньор/партньори.
8. Изпълнява различни технически задания от класическия танц	8.1. Танцува методически правилно според законите на класическия танц; 8.2. Танцува на палци; 8.3. Върти се, скача, изпълнява бавни, адажийни движения, съобразени с обърнатостта на краката, позициите на ръцете и краката; 8.4. Ползва и прилага в танца си методиката на класическия танц; 8.5. Обяснява методически изпълняваните движения, като използва точната френска терминология.
9. Разучава нов танцов материал	9.1. Усвоява определен танцов фрагмент; 9.2. Работи в екип – с един или няколко партньори; 9.3. Вписва се в колектива, в който танцува; 9.4. Изпълнява движения в синхрон с останалите танцьори; 9.5. Разбира, показва и прилага методиката на класическия танц; 9.6. Поддържа и периодично преговаря наученото, за да запази формата си.
10. Обиграва предвидения костюм, шапка, перука, грим	10.1. Променя поведението и движенията си в съответствие с костюма, който облича; 10.2. Съобразява танцовите движения, когато използва неспецифични шапка, перука, боне и т.н.; 10.3. Гримира се в съответствие с ролята, която ще изпълнява,

Компетенции	Резултати от ученето Обучаваният трябва да:
	и епохата, в която ще се развива пресъздаваното сценично действие.
11. Обиграва предвидения реквизит	11.1. Съобразява танца и мащаба на движенията си с реквизита, с който танцува (шпаги, рапири, бокали, инструменти и т.н.); 11.2. Съобразява танца и мащаба на движенията си в зависимост от мащаба на сцената; 11.3. Усвоява маниера на танцуване, дори и с неспецифични инструменти в ръце.
12. Самостоятелно се подготвя за концертна изява	12.1. Загрява се; 12.2. Облича съответния костюм; 12.3. Гримира се; 12.4. Слиза в „Чакащи актьори“.
13. Танцува на сцена	13.1. Изпълнява разучените движения; 13.2. Пресъздава специфична роля; 13.3. Съобразява се с темпото, тематизма, характера на музикалния съпровод; 13.4. Координира действията си с тези на останалите танцьори.

5. Изисквания към материалната база

5.1. Учебен кабинет

Учебният кабинет трябва да разполага с работно място за всеки обучаван (работна маса и стол), работно място на обучаващия (работна маса и стол), учебна дъска, шкафове, гладка свободна стена за окачване на табла, компютър, мултимедия, аудио- и видеотехника, екран, каталози, снимки, филми, видеозаписи от различни балетни представления, други средства за обучение и дидактическа техника.

5.2. Балетна зала

Балетната зала трябва бъде с размери поне 8 м/6 м (не по-малко от 24 кв.м) и височина над 3 м, да е оборудвана с огледала на поне една от стените ѝ, пиано или роял, аудиоуредба, видеоплеър и тонколони в дъното на балетната зала, с големи, отваряеми прозорци. Подът трябва да е покрит с професионално танцово покритие.

Към балетната зала трябва да има гримьорни или стаи за преобличане, оборудвани с шкафчета с тристенни огледала, и баня.

Обучаващата институция трябва да разполага със зали за репетиции и самоподготовка.

5.3. Сцена

5.4. Компютърна зала с постоянен достъп до интернет

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават теория и практика по професията „Балетист“, трета степен на професионална квалификация, имат лица с образователно-квалификационна степен „магистър“ или „бакалавър“ от професионални направления „Музикално и танцово изкуство“ или „Теория на изкуствата“ от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с ПМС № 125 от 2002 г. (обн., ДВ, бр. 64 от 2002 г.; посл. изм. и доп., бр. 94 от 2005 г.) по специалности „Балетна педагогика“ или „Балетна режисура“ с изпълнителски, педагогически и постановъчен стаж по класически танц, с разработени програми и практика по съответната учебна дисциплина/предмет/модул.